

Niets in te brengen ****

Een schrijver die terugkijkt op een streng religieuze jeugd – het is al vaak vertoond in de Nederlandse letteren. Debutante Franca Treur maakt er desondanks iets moois van. [...]

De 12-jarige verteller, Katelijne Minderhoud, probeert een rol voor zichzelf te vinden in het door mannen gedomineerde boerengezin. Dat lukt maar matig. Want het mogen de late jaren tachtig zijn, dit meisje heeft niks in te brengen. Alleen wanneer zij huishoudelijke klussen naar behoren uitvoert, weet ze de aandacht van haar moeder te trekken. [...]

Zielig wel. Maar zo'n verhaal moet je natuurlijk nooit op een zielige manier vertellen. Dan mist het ieder effect. Treur heeft dat uitstekend in de gaten gehad en maakte van haar personage geen janker, maar een montere buitenstaander die ontdekt dat als je sterke verhalen vertelt, er mensen naar je luisteren. Voilà, de kiem van het schrijverschap. Die wordt verder gevoed door de Bijbelverhalen die Katelijne tijdens de godsdienstlessen hoort, door de hoeveelheid boeken die ze leest en door hoe de Zeeuwse boeren hun verhalen vertellen, die verweven zijn met het leven van alledag. Mooi voorbeeld hiervan is wanneer vader Minderhoud zaken doet met een veehandelaar: de handelaar vertelt een verhaal over een boer die bij de neus genomen werd door een vrouw met stadse fratsen. Onderwijl doen de twee zaken. Bij iedere cliffhanger gaat de prijs omhoog of omlaag tot het verhaal is uitverteld en de twee aftikken. Katelijne is getuige.

Ook de taal van de boeren is van een verhalende rijkdom: 'De dag is geen kakstoel', 'een kleintje in de genade zijn', 'van dezelfde lap gescheurd zijn' en zo meer. Alles wat tot haar beschikking stond, herinneringen, taal, familiegeschiedenissen, heeft Treur ingezet om haar verhaal te vertellen. Het resultaat is een gave roman die lichter en minder teatraal is dan het werk van collega's als 't Hart en Siebelink. Treur is nuchter, afstandelijk bijna en heeft een prima gevoel voor wrangkommische momenten. 'O wat gemeen' laat ze Katelijnes schoonzusje zeggen als die, kennelijk voor het eerst, over de gaskamers hoort. Een vleugje weemoed weet Treur op te roepen als ze over de jaren tachtig schrijft. Trefcenter, Yogho! Yogho! IJzersterke merken destijds, toch was je ze vergeten. Ook typisch tachtig: confetti maken met een perforator. Als Katelijnes broer zijn piepjonge verkering moet trouwen, strooit Katelijne een doos vol confetti over het bruidspaar uit. Dagen heeft ze zitten perforeren, maar het effect is groots.

Eindelijk mag ze haar familie bedelven onder minuscule rondjes, waar letters op staan en flarden van woorden.

Het is een treffende verbeelding van het soort schrijver dat Treur is. Oer-Hollands, autobiografisch, en kampend met een orthodoxe jeugd. Bepaald geen onbekende stigma. Dat Treur er toch in geslaagd is een betoverende roman te schrijven, is reden haar in het oog te houden.